

Karl Schlyter 70 år.

När Karl Schlyter den 21 december 1949 passerar gränsen till sitt åttonde decennium är det en bemerkelsedag icke blott för honom utan också för alla Nordens kriminalister och för många andra.

Det kan se ut, som om han inrättat sig efter skriftens ord, att ett liv är bäst när det är fyllt av möda och arbete. Hans gärning har ock-

Karl Gunne pinx

så givit rika resultat och satt djupa spår på skilda områden: domstolsarbete, lagstiftning, politik, juridiskt författarskap. På alla dessa områden har han icke blott själv varit en nitisk och framgångsrik arbetare, han har också, och icke minst, betytt mycket som organisatör av andras arbete. De många skilda verksamhetsområdena skulle för de flesta ha inneburit en riskabel splittring, i Schlyters fall ha de betecknat skilda vägar för att tjäna ett enhetligt syfte: rättvisa och humanitet — just mänsklighet — i samhällets förhållande till medborgarna, framför allt de urspårade eller eljest ställda bland dem.

Karl Schlyters verksamhet som domare skall ej här närmare beröras. Jag kan nämna, att jag av den domare, hos vilken han gjorde sina första lärospån, hört att Schlyter varit den skickligaste bland alla dem som varit beträden i domsagan. Hans senare verksamhet som hovrättspresident, under en viktig omdaningsperiod för det svenska domstolsväsendet, var kanske främst organisatören. —

Inom politiken valde han tidigt sin ställning som socialdemokrat, på en tidpunkt då detta ännu var ägnat att medföra svårigheter och obehag. Han har varit minister i skilda regeringar och under många år riksdagsman. Jag skal ej söka bedöma den gärning, som belönats med sådana förtroenden. Emellertid har jag tyckt mig finna, att han kanske mera intresserat sig för att förbättra eller lätta individuella öden än för att schematiskt omdana samhället.

Schlyters intresse för lagstiftning och för litterärt arbete kan sammanhånga med att han känt sig som arvtagare till sin likanämnde farfar, känd för sina insatser under förberedandet av 1864 års strafflag och berömd för sitt utgivnings- och forskningsarbete rörande de svenska medeltidslagarna, en prydnad för Lunds universitet. Sonsonens akademiska studier gävo honom, trots den snabbhet varunder han avverkade sina examina, en förstklassig både humanistisk och juridisk bildning, och han lär en tid ha tänkt sig en framtid som universitetsman. Därav blev intet. Men han har aldrig upphört att intressera sig för rättsvetenskapen, ofta på ett mycket aktivt sätt. Sällan har en doktorsgrad *honoris causa* varit mera välmotiverad än hans.

Inom lagstiftningen var det till början huvudsakligen processrätten, som var föremål för Schlyters omsorger. Han deltog länge i det segslitna arbetet på en ny rättegångsordning, och befordrade verksamt flera partiella reformer. De berörde bl. a. begränsning av rätten att fullfölja talan till högsta domstolen, fri rättegång samt underdomstolarnas organisation och personalförhållanden, spörsmål som voro i trängande behov av en åtminstone provisorisk lösning innan den stora reformen kunde genomföras. Samma syfte tjänade åtskilliga „processreformer utan lagändring“, åt vilka han ägnade mycket upplysnings- och agitationsarbete; dessa fingo en genomgripande betydelse, både psykologiskt och praktiskt, såsom förberedelse till det stora reformarbetet.

På strafflagstiftningens område äro Schlyters mera betydande personliga insatser av senare datum. Arbetet på en fullständig strafflagsreform hade under ett par årtionden stått under ledning av hans

frände Thyren och hade under tiden 1921—1931 resulterat i flera viktiga lagstiftningsåtgärder. Efter att 1932 åter ha blivit justitieminister igångsatte Schlyter ett planmässigt arbete på vissa mera begränsade reformer, och sedan Thyren avlidit lät han i 1934 framlägga ett program för strafflagens nydaning genom partiella reformer. Bland spörsmål, som under 1930-talet särskilt befordrades genom Schlyters personliga insatser, må nämnas frågorna om abortlagstiftning och om bötesstraffs verkställighet och förvandling; i båda gav han prov på en djärv radikalism. Nyssnämnda initiativ ledde till att 1937 tillsattes en straffrättskommitté, med Birger Ekeberg såsom ordförande, och 1938 en strafflagberedning under Schlyters ordförandeskap. Dessa organ ha sedan alltjämt svarat för det huvudsakliga av det arbete på en ny svensk strafflagstiftning, som under senare år givit så omfattande resultat. Inom strafflagberedningen ha förberetts betydande ändringar rörande det straffrättsliga reaktionssystemet och på angränsande områden. Viktigast är 1945 års lag om verkställighet av frihetsstraff m. m. I den skiftande kretsen av beredningens ledamöter, sakkunniga och sekreterare, har ordföranden varit helt dominerande. Hans iderikedom och entusiasm, energi och envishet, men också tålmod och respekt för medarbetarna ha fört arbetet framåt i den riktning han önskat. Det har alltid präglats av hans förmåga att se människorna bakom paragraferna. Må det förunnas honom att fullfölja verket till en färdig och enhetlig lag!

Schlyter är författare till en bok om Summa revisibilis och till en icke blott genom antalet imponerande mängd artiklar i tidskrifter och tidningar, bidrag till festskrifter och andra samlingsverk, broschyrer, propositioner och riksdagsmotioner. Minst lika betydelsefull som denna rika litterära verksamhet är hans insats som initiativtagare till och utgivare av läroböcker samt framför allt som utgivare av Svensk Juristtidning under mera än tre årtionden. Denna tidskrift, som enligt min mening fyllt sin plats på ett ständigt alltmera förtjänstfullt sätt, har verksamt bidragit till ett fruktbart samarbete mellan juridisk teori och praxis i Sverige och till en höjning av den svenska juristkulturen som länge var något hämmad i sina uttrycksmedel. Många ha medverkat i tidskriften, permanent eller tillfälligt, men som helhet har den kunnat växa och blomstra främst tack vare Karl Schlyters kärleksfulla omtanke, uppslagsrikedom och energi.

En annan publikation som helt är Schlyters verk är De nordiska kriminalistföreningarnas årsbok med de av honom författade inled-

ningarna. Den har gjort föreningarnas arbete mera effektivt och den har åstadkommit ett verkligt samarbete mellan dem. Om hans betydelse för gemenskap mellan Nordens jurister skola andras ord vittna. Här må endast framhållas att han gjort mycket för att de nordiska kriminalisterna numera få sägas väl fylla sin plats i ett större internationellt sammanhang, icke blott såsom mottagande utan även såsom givande.

Sådant är verket. Och mannen? Målmedveten, ibland kanske på gränsen till ensidighet — trofasthet mot sina ideal och genialisk vid val av vägar att realisera dem — oegennyttig men fordrande, mest mot sig själv och något mot andra — generös mot de svaga och uppmuntrande för de unga — självständig och orädd, men icke omedgörlig — vän till höga och låga.

Ragnar Bergendal.

*

I ngen nulevende i de nordiske lande har betydet mere end *Karl Schlyter* for at fremme en progressiv kriminalpolitik i human og rationel ånd. I det nordiske kriminalistiske samarbejde er han stadig den drivende kraft, en igangsætter og levende energikilde.

Karl Schlyters hverv indenfor retslivet og særlig det kriminalistiske fagområde har været legio. Som præsident i Skånes hovrätt, justitsminister, udgiver af Svensk Juristtidning, medlem af styrelsen for de nordiske juristmøder, redaktør af de nordiske kriminalistforeningers årbog, formand for den svenske kriminalistforening, for den svenske rigsdags 1. lagutskott og for strafflagberedningen og på fremtrædende poster i det internationale kriminalistiske samarbejde har han øvet en indsats, der har bragt hans land på en pionérpost i vor tids kriminalpolitik, og som har virket inspirerende i de øvrige nordiske lande og langt udenfor deres grænser.

Det er det praktiske reformarbejde, der har været genstand for al Schlyters utrættelige interesse. Den strafferetlige teori har han stået fjernere. Større bogværker foreligger ikke fra hans hånd. Alligevel har hans rent litterære virksomhed og indflydelse været meget betydelig. Hans forfatterskab er spredt over et utal af pjecer, tidsskriftartikler og kommissionsbetænkninger og tillige over en korrespondance af et enestående omfang. I de livsnære, uformelle, inciterende breve til fagfæller verden over, til gamle og unge, hvori han udvikler sine idéer, opmuntrer og organiserer, har hans personligheds dynamik og reformkraft måske fået sit stærkeste udtryk.

Karl Schlyter står endnu i sin fulde kraft. Han har for nylig trukket sig tilbage fra forskellige vigtige poster, men vil med så megen større koncentration kunne hellige sig kampen for det reformprogram, særlig med henblik på behandlingen af unge lovovertrædere, som han i de senere år er gået i brechen for med stigende intensitet og skarphed.

Dette tidsskrift, til hvis virksomhed i dets nye form Karl Schlyter væsentligt har bidraget, bringer ham sin varme lykønskning til alt, hvad han har nået, og til de arbejdsår, der forestår.

Stephan Hurwitz.

*

Det har uttalats, kanske icke aldeles utan fog, att brödrakarleken och samverkan emellan de nordiska folken stundom tagit sig uttryck i vackra ord mera än i reella handlingar. Detta är dog knappast riktigt i fråga om samfält lagstiftningsarbete och förverkligandet av gemensamma rättsideer. Och det håller alls icke sträck beträffande enskilda på dessa gebit ledande personer. Alldeles icke vidkommande Karl Schlyter.

Han har varit och är ju allt jämnt en initiativets man, som förmår tända och vidmakthålla intresset för sina reformtankar och den där själv verkar för dem med en sällspord energi. Bevisen äro många. Inför denna tidskrifts läsekrets stannar jag särskilt vid Karl Schlyters verksamhet på straffrättens gebit, speciellt i avseende å ungdomsvården, penitentiärväsendet och alla samhällsreaktioner mot kriminaliteten. Härutinnan är Karl Schlyter en reformernas man, som icke tvekar att stå i bräschen för sina planer. Detta lär av ingen bestridas. Naturligt är att han har sina vedersakare och att spådomar icke saknats om följderna av för långt och för snabbt driven frivård och därom att reaktion är att emotse. Men härom icke nu. Fast står att Karl Schlyter själv tror på sina ideer, kämpar för dem och har framgång. Och detta ingalunda blott i sitt hemland utan jämväl inom grannlanden, även i det på hithörande områden måhända hitintills kriminalrättsligt något absolutistiskt inställda Finland. Genom sin insats inom de nordiska kriminalistassociationerna — personligt utförd också i detta land — har Karl Schlyter intagit positionen av en stridsman, vilken vunnit segrar. Med ett oförbehållsamt erkännande av detta bringas honom nu, då han uppnår sina sjuttio år, av såväl meningsfränder som motståndare i Finland en hälsning och ett tack för utförd gärning. Och i medvetandet om jubilarens hjärtelag är denna vår hälsning buren av värme.

O. Hj. Granfelt.

I sländska jurister följa givetvis bättre med i vad som sker på rättsvetenskapens område i Norden än i andra länder. Det är länge sedan man här lade märke till namnet Karl Schlyter. Det gäller givetvis om flera namn, att de plötsligt låta tala om sig men snart åter falla i glömska, ty många äro kallade men få utvalda. Namnet Schlyter hör ej till dem, som fallit ur minne, med tiden har detta namn väckt allt fleras uppmärksamhet, tills det i dag är ett bland dem, som äro mest kända inom kriminalsträttskipningen.

Kampen mot brottsligheten är i våra dagar en av alla nationers svåraste uppgifter. De, som arbeta på en revidering av lagstiftningen på detta område, ställas inför den ena svårigheten större än den andra. Det har varit till stort gagn för hela Norden, att President Schlyter under en lång följd av år stått i spetsen för arbetet på kriminallagarnas förbättring. Hans inflytande torde numera göra sig gällande inte enbart i Norden utan även vid internationell behandling av hithörande frågor. Hans grepp på vetenskapliga uppgifter vittna såväl om andligt frisinne som andlig kraft och vetenskaplig samvetsgrannhet; för honom har det gällt att gå till grunden i varje fråga och att städse sörja för sanningens seger, även om detta stundom kommit i konflikt med gamla fördomar och gammal hävd. I hela hans reformarbete märker man städse hans humana syn jämte den stora vördnad, som han hyser för friheten och den enskildes personliga rättigheter.

Det som måhända mera än något annat har skapat President Schlyter en särställning bland Nordens kriminalister är hans strävan efter att skapa bättre tillstånd, en strävan, som ej låtit sig nöja med uppnådda resultat, nej därjämte ett outtröttligt arbete på att utbreda kännedomen om dessa resultat och att låta dem komma till praktisk användning. Utanför Sveriges gränser har denna hans ledareställning tydligast visat sig genom upptagandet av nordiskt samarbete på kriminallagstiftningens område. Ingen har skänkt detta arbete så mycket och betydelsefullt intresse som han. Vad speciellt Island beträffar, ha isländska jurister icke blott haft nytta av hans arbete allmänt, det er han, som tagit initiativet till stiftandet av Islands Kriminalistförening nu i år. Skulle det lyckas denna unga förening att i framtiden åstadkomma något till gagn för Islands samhällsliv, kommer President Schlyter att äga sin del däri.

Det är mig därför en stor glädje att å föreningens och egna vägnar få betyga President Schlyter vår tacksamhet och bringa honom

våra bästa välgångsönsknningar vid denna milstolpe i hans liv. Måtte det ännu länge förunnas honom att fortsätta med sitt välsignelserika arbete i kriminalvetenskapens tjänst!

Th. Eyjólfsson.

*

Hovrättspresident *Karl Schlyter* fyller sit sjuttionde år den 21. desember 1949.

Mange hilsener og gode ønsker vil den dag strömmen inn fra venner, medarbeidere og beundrere, ikke bare i Sverige men også i de övriga Nordens lande.

Det er særlig to sider ved Schlyters livsgjerning, som det er naturlig å minnes ved denne leilighet. — Først hans — særlig som Sveriges justisminister og formann i strafflagberedningen — i visse måter banebrytende arbeide for reformer i straffelovgivningen og i strafferettspleien. Hans arbeide her har satt dype spor i praktiske tiltak og har også i stor utstrekning virket meningsdannende innen almenheten med hensyn på de problemer som knytter seg til forbrytelser og deres bekjempelse. Hans innlegg kan ha egget til motsigelse og muligvis kan det ha forekommet, at enkelte har ment at farten var vel stor. Men hans ideer fremført med flukt og med varme har alltid været givende og gitt anledning til fruktbar diskussion.

Det fortjener dernest ved dette høve å minnes, at Schlyter har været en ivrig forkjemper for det nordiske samarbeide på lovgivningens område og har været en selvskreven deltaker i og ofte ledende ved nordiske møter og konferanser angående kriminologiske emner. Schlyter liker ikke, at nordiske folk kaller hinannen „utlendinger“. Vi nordmenn föler i ethvert fall at det ikke passer å kalle Karl Schlyter utlending. Vi vet, at han helt fra 1905 har været en trofast Norgesvenn og vi vil gjerne betrakte ham som en av våre egne.

Sist men ikke minst vil alle hans venner på hans hedersdag minnes hans åpne vennesinn og hans munterhet i samvær.

Vi hans norske venner sender Karl Schlyter på fødselsdagen vår hjertelige hilsen og ønske om at han vil bevare sit humör og sin helse i mange arbeidsår fremover.

Oslo den 11. oktober 1949.

Haakon Sund.